

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

HERLOVIANEREN

MEDLEMSBLAD FOR HERLOVIANERSAMFUNDET

51. ÅRGANG

NUMMER 2

AUGUST 1973

Generalforsamlingen tirsdag 27. marts 1973

EN fin forårsaften i strejkedagene samledes 27 medlemmer af Herlovianersamfundet (= 3% af årets 832 medlemmer) til generalforsamling i Grand Café i København. Det var (for referenten i alle fald, af årgang '40) en overraskende *ung* forsamling. Ældste deltager var fra '17, næste fra '24, de næste to fra '29. Fra '70 og '72 var der i alt otte, deriblandt, vistnok for første generalforsamlingsgang, en pige, Hanne Sigismund Nielsen ('72). Gennemsnitsårgangen var '53. Også på et andet punkt blev aftenen anderledes end ventet: ved den næsten stilfærdige — muntre og kammeratlige, men meget lidt højroste — måde det hele forløb på. Efter den noget knagende generalforsamling sidste år, og dønningerne efter Torben Holms brev, havde flere ventet sig noget andet.

Ved håndsoprækning afgjordes det, hvem der ønskede at blive til smørrebrød bagefter: alle, viste det sig. Derefter bød formanden Kaj Dorph-Petersen ('43) velkommen, og Jørgen Mazanti-Andersen ('45) blev valgt til dirigent.

Punkt 1. Formandens beretning

Allerførst et varmt velkommen til alle, der er kommet til generalforsamlingen i aften — og en foreløbig tak til Mazanti,

fordi han har påtaget sig hvervet som dirigent. Da denne forsamling, som ofte før nævnt, ikke er et krudtværk, hvor vi skal strides om udbyttefastsættelsen, vil jeg håbe, at dirigentens job kan blive let.

Før beretningen vil jeg nævne navnene på de medlemmer, der er døde siden sidste generalforsamling:

Roger Beacroft ('26), New York, amtmand Knud Glente ('20), død 27.6.72, forpagter Hartvig Fabricius ('05), død 14.8.72, civilingeniør Mogens Ledertoug ('46), død 19.10.72, fru Anne Marie Helms, der var gift med lektor Helms ('08), lektor Johannes Ferdinand ('98), død 18.12.72, Vilhelm Pedersen ('65), læge Kjeld Hage ('22), chefredaktør cand. jur. Asger Olsen ('22), overlæge Boye Lundstein ('96), landsretssagfører, kreditforeningsdirektør Holger Jepsen ('12), overingeniør Johan Hedemann Baagøe ('10), stiftamtmand, kammerherre, greve Frederik Reventlow ('10), død 27.3.73, grosserer Adzer Blume (R '31).

Lad os mindes vore døde kammerater.

Som nogenlunde sædvanligt har aktiviteterne i Herlovianersamfundet forløbet på stort set fire spor: 1) fester og sammenkomster, 2) bladet Herlovianeren, 3) legatuddeling og 4) aktiviteter inden for bestyrelsen — herunder ikke mindst forholdet til Skolen.

Festerne først. Der var fik-fakken i Charlottenlund Skov Kristi Himmelfartsdag — den arrangeres af et privat aktieselskab og sorteres således ikke under samfundet, men nævnes bør den som et uhyre fornøjeligt element. Så var der den søværts rusfest, hvor Samfundet inviterede alle 1972-russer med ledsager til en komsammen på en Øresundsbåd. Omkring Mortensaften holdt vi gåsegilde med filmforevisning her i Grand Café, og 14. januar holdt vi Trollefest i Assurandørernes Hus i Amaliegade. Samtidig arrangeredes forskellige regionale Trollefester på privat basis — altså uden støtte fra Herlovianersamfundet — rundt i landet.

I bestyrelsen har vi fornemmelsen af, at der er ganske god tilfredshed blandt medlemmerne med festernes art og niveau — og deltagerantallet har også været særdeles stort hele vejen igennem. På et par bestyrelsesmøder har vi imidlertid drøftet, om det er rigtigt, det vi gør — for Trollefesten i København er en dyr

fornøjelse. Jeg vil godt her — i korte træk — gøre rede for vore overvejelser, men det vil være rimeligst at lade debatten om dette punkt foregå i forbindelse med kassererens fremlæggelse af regnskab og budget. Rusfesten og Mortensaften er ikke de helt store poster på regnskabet — men Trollefesten koster immervæk 10.000 kroner rundt regnet — dog minus cirka 2.500 kroner, der betales som »adgang« af dem, der ikke er inviteret. Det er ikke, fordi Trollefesten er noget exorbitant ædgilde — der er en velkomstdrink, middag med tre retter plus vine, kaffe og natmad. Jubilarerne med ledsager er inviteret — desuden er Trolleteren med ledsager inviteret, og bestyrelsens medlemmer — der samtidig er festarrangører — betaler ikke for sig selv, kun for eventuel ledsager. Vi må regne med, at en fest på samme niveau og med samme deltagerantal næste år bliver 5–10% dyrere — og det vil medføre, at vi enten må udskrive noget højere kontingent næste år, eller tage højere entrébetaling — eller begrænse antallet af ikke-betalende gæster — eller sætte niveauet ned.

Dette er en lidt svær nød at knække, så vi vil meget gerne have problemet drøftet ved generalforsamlingen. Der er efter vort skøn en almindelig stemning for, at Trollefesten i København skal være et fint og flot foretagende — men samtidig kan vi også se på kontingentrestancerne, at det vil blive lidt svært at få flere penge ind ad den vej. Det vil også være forståeligt, om medlemmer i udlandet og provinsen synes, at det er urimeligt, om Samfundet fortsat ofrer så mange penge på en fest, som stort set kun medlemmer på Sjælland har rimelig mulighed for at deltage i. Vi vil i bestyrelsen meget nødig sådan lige pludselig nu standse den gode skik med at invitere jubilarer med, men selvfølgelig er denne skik blevet noget dyrere at administrere nu, da langt de fleste også medbringer en inviteret ledsager. Noget i samme retning gælder for de yngre årgange — deres entrébetaling dækker kun cirka en

tredjedel af omkostningerne — og det samme gælder for deres ledsagere. De ældre årgange betaler vel omkring to tredjedele af de faktiske omkostninger ved deres deltagelse, men vi er bange for at inddrive fuldt dækkende betaling af dem — for i forvejen er det svært nok at få dem med.

Efter mit skøn — men det er bestemt ikke noget kabinetspørgsmål — vil det være rimeligt at indkræve omkring en tier ekstra i kontingent næste år og så lade Trollefesten fortsætte uændret. Jeg vil dog gerne foreslå en lille ændring i denne forbindelse: hvis vi altid holder Trollefesten den 14. januar, vil den de fleste år skæmmes af den modbydelige tanke, at langt de fleste af os skal op på arbejde dagen derpå. Dette vil også afholde medlemmer langt borte fra at komme med. Og det ærgrer mig, når vi virkelig ofrer hele armen på en god fest, at så mange af os må bryde op tidligt. Jeg vil derfor godt have det element ind i den senere drøftelse omkring Trollefesten — om vi kan holde den lørdagen før eller efter 14. januar.

Angående Herlovianeren, der absolut er det største punkt på regnskabet, det vigtigste bindeled mellem medlemmerne — og dermed den aktivitet, vi nødigst vil skære ned på: I 1972 kom bladet — i lighed med bogstavelig taget alle tidligere år — med en vis uregelmæssighed. Nummer 2 kom i november 1972 og nr. 3 lige omkring årsskiftet. Også disse numre var redigeret af Torben Holm, men da han nu er flyttet til Sverige, har han — som det fremgik af Herlovianerens sidste nummer — givet afkald på redaktørværdigheden. Jeg vil godt — også ved denne lejlighed — sige Torben tak for al den møje og alt det arbejde, han har ofret på bladet. Af egen bitter erfaring ved jeg, at der går en masse timer, dage og nætter med at få sådan et eksemplar af bladet stablet på benene, og det er jo ikke altid, at vi andre medlemmer når og evner at få formuleret den taknemmelighed vi føler.

Nå — men lige i begyndelsen af dette

år sad bestyrelsen i den situation, at vi ikke havde nogen redaktør. Vi var imidlertid heldige — så bladet er nu i de bedste hænder. Og endda hele fire — for redaktørstolene besiddes nu af Sven Tito Achen ('40) og Mikkel Vass-Sørensen ('70) i fællesskab. Dermed regner vi med, at problemerne omkring bladet er løst i denne omgang — og siger varmt tak til de to. Det første nummer i deres regi er udkommet så dejligt præcist, at vi har sparet indkaldelsesannoncen til generalforsamlingen. Jeg gør for øvrigt opmærksom på, at vi ikke længere bringer annoncer i Herlovianeren — det var ikke længere lønsomt, som man siger, og det krævede langt mere arbejde, end man kan forvente i en forening af denne art.

Uddeling af legater — eller rettere fordeling af de midler, der er til Herlovianersamfundets disposition — er også en vigtig aktivitet, men den hører nok bedre hjemme under kassererens punkt på dagsordenen. Jeg kan dog gøre opmærksom på, at vi atter i år har kunnet disponere over 4000 kroner til uddeling fra Herbert Rouenvilles og Hustrus Legat, der administreres af højesteretssagfører Poul Hjermind, forstanderen og mig som formand for Herlovianersamfundet.

Det fjerde spor for aktiviteter i Herlovianersamfundet er bestyrelsens foretagsomhed og herunder kontakter med Skolen. Vi har i bestyrelsen holdt seks ret lange møder siden sidste generalforsamling. Vi har sendt en smuk rødvinsgave til den tidligere formand, nu æresmedlem Erik Dreyers 80 års fødselsdag i marts i fjor, vi har drøftet tanken om at skaffe os en specielt forarbejdet standard-æresgave, som Herlovianersamfundet kan bruge ved den slags lejligheder, og vi har bedt Holmegårds Glasværk om et forslag i den retning. Juniormedlem Mikkel var på Herlufsholm kort før sommerferien og orienterede ældste klasse om Herlovianersamfundet — samt inviterede til rusfesten. Vi er i bestyrelsen enige om, at den aktivitet skal bibeholdes — det er faktisk vor bedste vej til at skaffe nye medlemmer. Vi holdt den 2.

maj en frokost — en udvidelse af den månedlige Grand Café — for Herlovianeren, der her rundede sin 50. årgang. Samtlige nulevende eks-redaktører — og den daværende redaktør — var inviteret.

Ved dimissionen på Skolen i juni bevarede man skikken med at invitere Herlovianersamfundets formand med og anbringe ham i flot stol ved forstanderens side i festsalen — så det var jo en stor dag! Bestyrelsen holdt en rundbordsamtale om, hvordan vi kunne formulere vores mening med Herlovianersamfundet. Den blev omhyggeligt refereret i Herlovianeren nr. 2. Som også meddelt i Herlovianeren fik Herlufsholm-Fonden cirka 200.000 dollars fra en dansk-amerikaner, og det satte aktivitetsniveauet op i fondens bestyrelse. I denne bestyrelse sidder Klaus Aarup og jeg som repræsentanter for Herlovianersamfundet. Jeg kan meddele, at Herlufsholm-Fonden har vedtaget at yde op til 300.000 kroner til indretning af sløjde- og hobbylokaler i det gamle bibliotek — 10.000 kroner til støbning af en ny klokke til det lille tårn på Klosterbygningen, og denne klokke skal forsynes med Alfred Jacobsens navn — thi det var ham, der testamenterede os pengene. Vi vedtog desuden under en eller anden betryggende form at stille op til 20.000 kroner til rådighed for Skolens diple til aktiviteter og arrangementer, der ikke kan bevilges af Skolen. Aarup og jeg skal til Herlufsholm i nærmeste fremtid for at give meddelelse om denne gode nyhed.

Ved lektor Ferdinands begravelse på Herlufsholm kort før jul repræsenterede John Richter Herlovianersamfundet — og den 14. januar nedlagde Claus Jessen på Herlovianersamfundets vegne den traditionelle krans ved stifterens sarkofag. Desuden holdt Claus Jessen talen i kirken. Næsten hele bestyrelsen var til stede i kirken Trollemorgen — og vi blev, ligesom de talrige andre gamle diple, særdeles venligt modtaget på skolen.

Afsluttende kan jeg sige, at det har været et ganske godt år for Herlovianersamfundet — god kontakt med Skolen og

dens ledelse, god tilgang til festerne og god stemning, en god løsning på Herlovianerens redaktørproblemer — og forhåbentlig nu en god generalforsamling med en hyggelig debat.

Diskussion om fester

Det eneste emne i formandens beretning som gav anledning til en egentlig drøftelse, var festerne, især deres økonomiske fundament. Der var enighed om, at jubilarer fortsat burde inviteres med til Trollefesten, så meget mere som Flemming Tolstrup ('24) kunne oplyse, at de kommende års jubilargrupper var relativt fåtallige. Men skulle niveauet sænkes, traktementet beskæres? Helst ikke. Hvad så med en forhøjelse af det almindelige kontingent (med henblik på festudgifter)? Der var tydelig stemning, især formuleret af Lars Toft ('33), for at dette ville være en ukammeratlig fremgangsmåde. Det ville jo blot sige, at alle medlemmer uden for København, eller i alle fald Sjælland, betalte for sjællændernes fest, hvorimod disse jo intet betalte til de lokalt og privat finansierede Trollefester, der holdtes andetsteds, på Fyn, i Ålborg, på Lolland, i Brasilien, i San Francisco, eller hvor det nu kunne være. Det reelle måtte i dette tilfælde være — i så vid udstrækning som det lod sig praktisere — at de der deltog i festen betalte for den. Dog naturligvis således, at Samfundet betalte for gæster, f.eks. jubilarer og russer. Gustaf Branth (IV '26) efterlyste en fest-mæcen eller et fest-legat.

Bestyrelsen kom igen ind på muligheden for at flytte Trollefesten fra 14. januar, hvis denne dag var sengetidsmæssig uheldig, til nærmeste lørdag eller måske endnu bedre fredag, og dette forslag skabte på ingen måde uro i forsamlingen.

Med hensyn til deltagerantallet og dermed den enkeltes deltagelse i festerne var der enighed om, at det var morsomst at være med, hvis man traf klassekammerater eller andre samtidige. For at være sikker på dét, var det en god fremgangsmåde at arrangere sig i forvejen med

f.eks. tre-fire kammerater. Evt. kunne man mødes hos en af gruppen først til en drink.

Punkt 2. Regnskabet

Kassereren Jan Trier ('58) gennemgik såvel regnskabet som budgettet for det kommende år (en glimrende nydannelse), uden at nogen af delene gav anledning til spørgsmål, endside kritik. Udmeldelser og dødsfald havde i 1972 overskredet antallet af indmeldelser så meget, at medlemstallet var faldet fra 864 til 832. Men rusholdet 1972 havde i vidt omfang »fået henstand« med indmeldelse til efter nytår, og kassereren ventede, at tallet ville gå op igen i år.

Punkt 3. Kontingentet

Som foreslået af bestyrelsen vedtoges det, at kontingentet for 1973 skal være det samme som for 1972.

Punkt 4. Valg af bestyrelsesmedlemmer

På omvalg var John Richter ('47), Klaus Aarup ('51) og Mikkel Vass-Sørensen ('70), sekretær. De var alle tre villige til at modtage genvalg, og de blev alle tre genvalgt, med akklamation.

Som meddelt havde Torben Holm ('68) nedlagt sit bestyrelsesmandat, men da lovene i dette tilfælde ikke kræver nogen afløser i bestyrelsen, og hverken bestyrelse eller nogen anden heller havde stillet forslag herom, skete der ikke noget i den anledning.

Punkt 5. Eventuelt

Ingenting.

Hele generalforsamlingen tog godt en halv time.

Siden foreviste John Richter Skolens nye blazermærke med trollden, rød på gul bund, storartet tegnet og udført (at få hos herreekviperingshandler Haagensen, Ringstedgade i Næstved, for kr. 49,50), samt et nyt, stribet slips — valgfrit ved siden af Gøye- og Trolleslipsene — der afstedkom hørlige beundringsgisp blandt

ældre diplo. Det var nemlig et stykke aldeles forbløffende tekstilt falskmønteri, af en overvældende naturtro effekt. Gennem subtile affarvnings-, falmnings- og farvenivelleringsprocesser var det lykkedes fabrikanten at fremstille et slips, der fra starten så ud nøjagtigt som de gamle blå- og lysegrå slips *endte med* at se ud efter syv års daglig brug og en halv snes ophold i Ønens gruekedler. Der var ingen ende på lovordene.

Siden var der fællesaften med smørrebrød og øl (på egen regning) og den

traditionelle snaps på Samfundets. Gustaf Branths forhåbninger om, at en festmæcen ville vise sig, gik hurtigere i opfyldelse, end han sikkert selv havde regnet med. En ekstra snaps var vistnok på formandens regning, og et andet tilskud, fra dirigentens side, gjorde det muligt på det nærmeste at halvere, hvad de tre yngste årgange hver især skulle betale. Det blev, hvad formanden havde ønsket: en god generalforsamling og en hyggelig debat.

S. T. A.

Og en anden version . . .

„Punktligt“ referat af generalforsamlingen 1973

DENNE gang skulle det være. Efter adskillige tilløb til at troppe op på Grand Café til en sammenkomst, valgte jeg at starte med en generalforsamling. En længere dagsorden var i forvejen udsendt, dog indeholdt den en lille notits om, at der senere på aftenen serveredes øl, snaps og smørrebrød. Nå, det blev der nok ikke meget af, hvis man skulle nå igennem hele dagsordenen.

Præcis kl. 19.30, som berammet i indkaldelsen, mødte jeg op på Grand Café. Var jeg mon gået forkert? I det lokale, hvor generalforsamlingen skulle finde sted, så vidt jeg vidste, sad der nogle herrer i forskellige aldre sammen med nogle pilsnere og en enkelt dame fordybet i samtale. For ikke at vække unødigt opmærksomhed satte jeg mig skyndsomt og fik fat på en pilsner. Efter at have siddet og kigget omkring et stykke tid, fandt jeg ud af, at det vist var god tone at få endnu en pilsner, så jeg måtte på den igen. Lidt inde i denne pilsner måtte jeg træde af på naturens vegne. Da jeg igen kom tilbage fra dette ærinde, var herrerne i de forskellige aldre nu gået over til portvin, men lige da jeg også skulle til at bestille et sådant glas, blev

dørene til det tilstødende lokale åbnet, og forsamlingen, der i mellemtiden var vokset til en ca. 30 stykker, strømmede ind i dette lokale. Nogle stykker af herrerne i de forskellige aldre satte sig op bag ved et bord, der stod på tværs af de andre, og trak papirer, redegørelser og regnskaber frem. Det bliver nok en langvarig affære efter disse indledende manøvrer at dømme, tænkte jeg, men så pludselig var dirigenten valgt, og formanden langt inde i sin beretning. Forsamlingen lavede straks lidt op, da formanden var godt i gang. Hvilken slags forventning var det, jeg syntes at kunne spore i ansigterne rundt om bordene? Jeg valgte imidlertid ikke at lade mig distrahere og i stedet prøve at koncentrere mig om formandens beretning, der i store træk lød således:

Formanden: »I det forgangne år har vi afholdt de traditionelle aktiviteter, der alle har været temmelig godt besøgt... (røst ved siden af formanden): »Hvad' F.... der kommer sgu Mille. Han kan da heller aldrig komme til tiden.« ... På Trolledagen blev vi traditionen tro venligt modtaget... »To glas portvin her, tak.« nede på den gamle skole

.... »Den vil jeg sgu også høre, Ernst.« ser vi frem til et forhåbentlig godt år for Samfundet. Er der forresten nogen, der ikke bliver til snitter, øl og snaps bagefter? Godt«.

Hermed afbrød dirigenten og erklærede formandens beretning for godkendt. Forventningen rundt om bordene steg yderligere, da kassererens regnskabsberetning gled igennem på få minutter. »Der er vist ingen krakilere til stede i år«, hviskedes det rundt om i krogene med tegn på stor lettelse. I den tiltagende mumlen kunne man ikke undgå at høre, at emnet, der diskuteredes, var smørrebrødet kvaliteten.

Dagsordenen var dog ikke til ende. Der manglede endnu tre punkter. Kontingentet var ikke til at ændre, så det punkt var hurtigt overstået. Derpå annoncerede dirigenten, at næste punkt på dagsordenen var valg af bestyrelsesmedlemmer. Næppe havde han udtalt den sidste stavelse, før der lød klapsalver fra det meste af salen, hvorpå tre personer rejste sig og takkede for valget.

Nu var der kun punktet »Eventuelt« tilbage, men på det tidspunkt skønnedes det ikke mere rimeligt at trætte forsamlingen, der allerede havde været spændt hårdt for i de 40 minutter, det havde taget at ordne dagsordenen, med unødigt talen, så man afsluttede punktet og dermed dagsordenen, alt imens man hurtigt skridtede ind i endnu et tilstødende lokale, hvor der var dækket op med masser af smørrebrød, øl og snaps.

Jeg begyndte at forstå ... det var først nu, den »rigtige« generalforsamling skulle til at begynde. Og det blev en rigtig generalforsamling. Tiden fløj af sted, glas og fade tømtes i hurtigt tempo, tegnebogen blev ildevarslende let, uformuende fik af formuende stukket en 10'er over bordet til ganens lindring, og snakken gik. Inden jeg fik set mig om, var det blevet midnat, og som en af de sidste stavrede jeg ud af Grand Café, fast besluttet på at komme igen næste år.

En nybegynder.

Trollefesten 1973 i København

SOM sidste år holdtes festen i Assuran-dørernes Hus. Vi var 75 festklædte fra alle årgange (næsten, i hvert fald), hvilket glædede bestyrelsen, som jo lægger vægt på og ser en opgave i at få så mange som muligt til at komme til arrangementerne. For første gang havde et kvindeligt medlem taget sin gemal med, og han faldt godt ind i selskabet.

Formanden havde knap budt velkommen, før de kvikke kelnerer var i fuld gang med at servere, hvad kendere må kalde »en kulinarisk knaldperle«. Efter stegen (dyreryggen var siden i fjor udskiftet med oksesteg) holdt Hans V. Bischoff ('50) Trolletalen, som kan læses andetsteds i bladet (se nedenfor). For jubilarene, otte fra '22 og Olaf Bærentsen fra '12, talte Knud Thale ('22) (se side 26), og det lykkedes begge at ramme

både gamle og nye minder fra Skolen med stor indlevelse.

Snakken gik livligt til mokkaen, og konditallet blev plejet på dansegulvet til James Lasts orkester (dog på kassettebånd). Inden længe blev der råbt på lanciers. Fem kvadriller dannedes hurtigt, men medens flere og flere i resten af landet nu kan denne dans, synes dette ikke længere at være tilfældet for herlovanere.

I lighed med sidste år havde bestyrelsen forberedt et festligt intermezzo: quiz i data fra, ja gæt engang. Ved kyndig ledelse fik begge hold samme antal points, så de lækre gevinster kunne deles uden håndgemæng. Derefter genoptoges dansen, indtil natmaden satte punktum for en stemningsfyldt Trollefest 1973 i København.

M. V-S.

set fra en række af de vampyr-gys, der altid lever i mindet på skoledrenge, der var flittige med andet end det, man ventede sig af dem, bortset fra disse vampyr-gys, som man trods alt ret hurtigt glemmer, så var jeg fuldt og fast overbevist om, at jeg havde haft en dejlig tid, og at mine børn, når jeg fik nogen, og det skulle naturligvis være *drenge*, skulle samme vej.

Den slags skråsikkerhed er nok en af de egenskaber, Herlufsholm gennem tiden har været mest leveringsdygtig i. Der skulle i alt fald gå adskillige år, før jeg forstod, at jeg var blevet dresseret til at dyrke falske guder.

Skråsikkerheden havde naturligvis ikke spor med erhvervede kundskaber at gøre. Dem kneb det med for mange den gang. Det vil det nok gøre altid. Men skråsikkerheden kom vel af, at man lærte at sno sig. Så vidt muligt *udenom*. Og så kan man være kynisk og sige, at det nok ikke er så ringe en egenskab endda i en ond og hårdkogt verden. Jeg vil alligevel vove at påstå, at vi gik glip af noget ved i meget ringe omfang at få lov at gøre noget, fordi vi havde lyst. Endsige at man pædagogisk søgte at lirke os ind i baner, som gjorde, at vi fik lyst. Vi er formentlig undervejs i undervisningen stødt på det gamle ord om lysten, der driver værket, men det blev kun brugt til grammatikalsk analyse.

Skråsikkerheden havde også noget at gøre med erhvervelsen af et ånds- og skolehovmod. Bevares, ikke noget man gik og flagrede alt for voldsomt med udtil. Det blev man jo dresseret til at lade være med. Facaden skulle være i orden, omgangsformen formelt-høflig. Dog gerne med et lille spotsk smil og en skjult flabethed, som de tåber, der *ikke* havde haft samme skolegang som én selv, naturligvis var for ubegavede til at fange.

Daværende justitsminister Steincke, hvis aforismer mange kunne udenad, og

Trolletalen

som holdt ved Herlovianersamfundets middag i København søndag 14. januar 1973

Af Hans V. Bischoff ('50)

TAK til Samfundet, der ville se min kone og mig i aften. Tak til jer, der vil høre på mig den kommende timestid. Og så vil jeg gerne med formandens tilslutning begynde med et citat:

Jeg fandt det i mit eget blad. I Information 28. december i fjor, altså for små tre uger siden, hvis nogen skulle have lyst at slå efter. Det er en beskrivelse af en skoleelev:

»En i sin elleveårs foreløbighed ganske veltrimmet overklassespire, forberedt til opretholdelse af adelens og gejstlighedens anseelse og bourgeoisiets dominans, disciplineret med et let militært tilsnit, ekserceret i pæne manerer og pæne begreber og — hvad der i sammenligning med vore dages resterende privatskoler

må forekomme endnu mere forbavsende — udrustet med en god portion regulære skolekundskaber.«

Som enhver kan høre, har disse ord naturligvis ingen som helst lighed med nulevende eller afdøde personer endsige her repræsenterede skoler og opdragelsesanstalter. Dels er det fortid, dels handler det naturligvis ikke om os. Citater er fra en artikel, Ole Brandstrup har skrevet om *sin* gamle skole, Krebs' Skole, der fyldte noget så vulgært lidt som 100 år sidste efterår. Så fortid og anden skole — man kan nok undre sig over, hvorfor jeg overhovedet har det med her.

Jeres undren må blive endnu større, når I hører, at jeg forlod Herlufsholm i sin tid i den faste overbevisning, at bort-

en del vel husker endnu, sagde en gang, at han ikke var nær så glad for sig selv, som enhver anden ville have været i hans sted. Han kunne have været herloviaer. Hvis det altså ikke lige var, fordi han var soraner. . .

Vi lærte andre gode ting på Herlufsholm. Vi lærte noget om klassesamfund. Ikke i dets moderne betydning, for det var man jo skærmet for at mærke alt for meget til. Ole Brandstrup, som jeg nævnte før, beskrev *sin* skole sådan, og det er jo altid rart at høre noget *andet*:

»Det bør også bemærkes, at ingen klassefordomme etablerede skel i klientellet, der fordomsfrit repræsenterede alle slags milieuer fra det velhavende bourgeoisie og opefter. Øverst nogle prinser af blodet, der så vidt jeg husker ikke indtog nogen markeret stilling, dernæst selvfølgelig sønner af rangspersoner, diplomater og højere officerer (de lavere var

dengang for lavt gagerede), og endelig sønner af velhavende forretningsmænd, de skulle have næste generation ferniseret, blandet op hist og her med børn eller børnebørn af embedsmandsfamilier, der måtte prøve at hamle op med grossererne på den ene side og arbejderne på den anden, ved stadig at ofre noget for de akademiske traditioner.«

Det var altså Krebs' Skole. Dengang. Og Herlufsholm har så sandelig ændret sig siden. I hvert fald siden jeg gik ud i 1950. Det sagde vi skam også den gang til besøgende gammel-herloviaere. Overbærende. Herregud, staklerne vidste jo ikke bedre.

Jovist er det gået frem på Herlufsholm. Det ville da for resten også være fornærmeligt andet. Mit løse skøn er, at skolen avancerer hvert eneste år — og det har den heldigvis gjort, er jeg forvisset om, hvert eneste år lige siden dens start.

Det eneste, der måske kan volde bekymring, er, at den tilsyneladende kun avancerer seks-syv måneder om året.

Det betyder på den anden side, at *hvis* denne teori er rigtig, så *er* stavnsbåndet ophævet. Det var det ikke i min tid. Allandsens ulykker overgik en, hvis man vovede sig ind i den lastens hule Næstved uden først at have bedt pænt om lov og var blevet skrevet op til det.

Og det betyder ikke blot, at stavnsbåndet er ophævet, men også at man har lært at kende begrebet revolution. Om end revolutionen, i bestemt form, naturligvis er den franske. Den med Baronesse Orczy og Den røde Pimpernel.

Man vil bebrejde mig, at jeg generaliserer så groft. Det er nok rigtigt at bebrejde mig det. Jeg må prøve at rette mig og i øvrigt skyde skylden på den skole, jeg tilbragte syv år på. For var der noget, vi lærte der, så var det firkantede

vurderinger og grove generaliseringer.

Som at dem fra Næstved var undermennesker. Og temmelig foragtelige individer, der ved Gud ikke undså sig for at hævde sig på så banal vis som at tæske os i fodbold. Jeg er selv født i Næstved, og jeg fik megen tid til at gå med at bedyre, at jeg *var* flyttet fra byen i 3-års alderen. Men én gang skoks, altid skoks. En af de oplevelser, der desværre ikke rigtig fik mig til at plire med øjnene den gang, men som siden ligesom er faldet på plads i min erindring i en måske meningsfyldt sammenhæng, var en skideballe, vi fik ved morgensang af en Heis, der ikke er mere. Nogen af os havde kørt på cykel i Rådmandshaven, og det var naturligvis ikke så godt. Den daværende Heis hidsede sig op, og ud over at indprente de gældende forbud ridsede han de mulige straffemæssige konsekvenser op af sådan en ulydighed. Skolen ville naturligvis vide at straffe os på behørig vis. Dertil kom, at Næstved politi så med megen bekymring på den slags bøllestreger. Hvis vi ikke straks tog lære af hans ord og påny blev grebet i ulovlig cykelkørsel på skovens gangstier, ville vi få besked på at møde på Næstved politistation søndag morgen, efter lovsang, for at skrive Færdselslovens paragraffer af.

Og så kom trumfen. Hans dobbeltdækker af en trumf. Ikke blot skulle vi ind og skrive afskrift. Vi ville også komme til at gøre det i selskab med *cykelbudene* — fra Næstved!

Her drog naturligvis et rædsdens gys gennem lalen. Og af hensyn til historiens pointe bør det naturligvis hedde sig, at fra det øjeblik var der ingen, der cyklede i Rådmandshaven. Men det er nok mere

Dette billede er vistnok fra o. 1946–47, altså fra Bischoffs skoletid. I midten Heis, Olaf Friis-Hansen, og lektor Borelli-Møller, ude til venstre gymnastiklærer Viggo Skovby. Men hvad er det, der skal ske? Skal der synges? Hvor er så organist Larsen? Og hvorfor skal der synges? Fot. Nordisk Pressefoto.

sandfærdigt at sige, at fra det øjeblik var der ikke ret mange *som blev grebet* i denne type ulovligheder.

Og andre generaliseringer af mere personlig art: Når man spurgte sagesløse, nåja så: *næsten* sagesløse diple i anledning af at de endnu engang havde fået elendige karakterer, hvad de naturligvis i forvejen var ret ubehageligt til mode over — når man spurgte dem med tordenstemme under den offentlige gennemgang af vidnesbyrdet i klasseværelset, om årsagen til disse lave karakterer var om de var »dumme eller dovne«. Glimrende stavrim. Måske dog mere knortekæp end stav.

I andre undervisningsanstalter er man med tiden kommet ind på at prøve at hjælpe dem, det kneb for. Tilsyneladende dovenskab kan også være noget, man har hjælp fornøden mod. I min tid på Herlufsholm var alene tanken latterlig. Systemet hvilede på en gensidig mistro og mangel på oplæring til personlig ansvarsfølelse. Man læste lektier på klokkeslet, man blev betragtet som potentiel storvindler, hvis man midtvejs i læseperioden meddelte, at nu kunne man lektien, så man gerne ville have lov at foretage sig noget andet, for eksempel læse romaner eller kulørte hefter. Der skal ikke megen kunst til at krydsforhøre et barn, så det viser sig, at det alligevel ikke kunne lektien sådan helt til *ug* (som hedder noget andet nu, i hvert fald i resten af landets skoler).

Man gik ganske vist stærkt ind for noget, man kaldte opdragelse til selvjustits. Den bestod i al væsentlighed i, at de store, som i forvejen var stærkere end de små, tillige blev udrustet med formel myndighed til at udøve disse kræfter på dem, hvis de små overtrådte spillets regler.

Jovist, jeg *ved* da godt, der var mange flinke og forstående præfekter. Der på ingen måde nød at skulle straffe mindre med-diple. Jeg bruger med vilje ikke ordet »kammerater«, for det klassesamfund, jeg hentydede til før, og som heller ikke på Herlufsholm havde noget

med fædres titel og tegnebog at gøre — om end jeg hører, det først er for et år eller to siden, skolens årsberetning er holdt op med at remse i hvert fald titlerne op — det klassesamfund, jeg hentydede til før, var et klassesamfund i ordets strikte betydning. Der var svælg mellem skoleklasserne, og der gik nærmest panik i skolen dengang, hvor en dipel fra én klasse prøvede at få lov at bo på værelse, på hummer, med tre-fire stykker fra en anden. Og dén klassedeling gjorde, at præfekterne i langt højere grad, end hvis de havde gået i almindelige skoler, i forvejen følte sig som overmennesker. Hvortil så naturligvis kom, at de rent funktionelt var passet ind i skolens struktur som politibetjente.

Alt det der er fortid, vil man sige. Ja, naturligvis er mine egne oplevelser fortid. Jeg har dem ikke anderledes. Naturligvis er Herlufsholm siden dengang for 22-23 år siden blevet mere moderne. Mindst en halv snes år. Men når jeg blader i nyere numre af Herlovianeren — som jeg forøvrigt gerne vil komplimentere skiftende redaktører for, jeg forstår til fulde det kæmpearbejde, der er for jer at få stoffet samlet sammen, og at det kan knibe med at overholde de præcise terminer — så tillad mig bare dette lille indskud: jeg er glad hver eneste gang, det kommer — når jeg blader i numre fra selv de senere år, finder jeg mere end stænk af alt det, jeg siden har erkendt var fortid allerede dén gang.

Forfatteren Sven Holm — hvorfor er det for øvrigt næsten altid senere forfattere, der har haft det skidt på Skolen, også i gamle dage? er de mon særlig tåbelige, eller fornemmer de ting hurtigere og bedre end os andre? — forfatteren Sven Holm, som, hvis man skulle følge i hvert fald den tids aldersklasse-hovmodige sprogbrug, af mig vel nærmest må karakteriseres som en »ussel unge«, fordi han blev student hele otte år senere end jeg, altså i 1958, mærkede de samme skæve strømme. Lad gå, at der måske er en anelse forsøg på pædagogisk overdrivelse i hans ord, ligesom der er

det i mine i aften. Han kaldte så længe som 19 år efter, at min tid dernede var slut, Skolen for »en parentes i den danske verden. Det var en skole, hvor man havde samlet et par hundrede hankønsvæsener, som man opøvede i tidligere århundreders discipliner, moralsk, socialt, intellektuelt og emotionelt. Skolen var fuldstændig lukket udadtil — ikke kun gennem forbud, selv om der var mange af dem — men meget mere effektivt gennem fordomme: den stedlige befolkning stod langt under skolens disciple, verden udenfor var langt mindre vigtig end den traditionsfyldte verden indenfor.« Sven Holm konkluderer, at Herlufsholm vil han tillægge »en stor del af skylden for mit besvær med at finde ud af, i hvilket århundrede jeg levede ... Mit syttenhundred- og attenhundredetal blev henlevet på Herlufsholm: den galante og den romantiske periode, men samtidig et åndeligt liv i kulgruberne hos en gammel, provinsiel overklassekultur«.

Og jeg finder i Herlovianeren en stump debat, fordi en dipel på skolen beklager, at korpset er nedlagt, »det kunne ellers være sundt for visse røde elementer hernede«, som det unge menneske — her stikker på ny den nedladende, ironiserende tone frem, jeg lærte dernede — som det unge menneske udtrykker sig.

Som det muligvis er skinnet igennem tidligere i disse ord, har jeg pådraget mig endnu en typisk herlovianer-last i perioden 1943–50. Nemlig lysten til at kokertere med min »fabelagtige« dovenskab. Som vil kunne efterprøves ved blikke i skolens sikkert endnu eksisterende protokoller fra de tider og de dyster af matematikhefter, man den gang svor ville blive opbevaret lige til dommedag. Og den ville blive skrap. I hvert fald faldt Skolens og mine tanker om, hvordan tiden på den skulle tilbringes, ikke altid sammen. Så derfor var det ikke blot med ægte vemod, jeg forlod et sted og nogle mennesker, jeg var kommet meget tæt på, syntes jeg da selv, i løbet af syv år. Der var også en vis befrielse over ikke længere kronisk at skulle være

plaget af skidt samvittighed. Lang tids skal vi sige springende forberedelse — dette må ikke misforstås, som at jeg tilbragte for megen tid på sportspladsen, jeg har aldrig drevet det længere end til at blive den tids herlovianske mester i citronsving og tilmed kvitteret mig som sådan sidenhen ved et besøg i en sportsforening med flot gæstebog i et udland, der var så tilpas fjernt, at sikkert ingen nogen sinde vil studse over det sære danske ord*) — lang tids lad os så sige pletvise forberedelse gjorde mig i alt fald sikker på én ting. De følelser, det officielle Herlufsholm nærrede for mig, og som gav sig udtryk i mine vidnesbyrd, har været en kraftigt medvirkende årsag til, at jeg blankt er gået ind for, at den skole, mine egne børn går i — glemte jeg at sige, de ikke går på Herlufsholm, selv om det blev tre drenge? — først anvender karaktergivning fra 14 års alderen. Lang tids pletvis forberedelse gjorde mig i alt fald stensikker på én ting: At det aldrig ville blive mig, man kaldte på til at stå på Festsalen og fortælle en jakkeklædt småskumlende dipelskare vise ord. Foredrag. Kan I huske den glubende interesse, hvormed vi omfattede de venlige mænd fra Sydslesvigsk Forening og Foreningen Norden, som vi alle — på vore forældres regning, naturligvis — i realiteten var tvangsindlagte medlemmer af? Jeg anså mig for helgarderet.

Alligevel overgik den hæder mig for ikke så længe siden. Det var en sær fornemmelse. Hele den dårlige samvittighed vældede refleksmæssigt op i mig, da jeg på forreste række så min gamle latin- og historielærer smile imødekommende til mig. Dette hans udtryk var mig nyt og urovækkende og jeg mindedes i et glimt de to af gymnasiets tre efterårsferier, hvor jeg kom en dag senere hjem end alle de andre på grund af manglende kundskaber i hans fag. Nå, blæse med hvad jeg sagde. Det var noget om økonomi. Det spændende for mig var siden

at blive taget med på tur gennem skolen, der jo så sandelig *har* ændret sig meget. Jeg talte meget med den venlige yngre hører, der havde påtaget sig rundvisningen, og vor snak faldt naturligvis på, hvor meget eller hvor lidt Skolen monstro havde forandret sig siden min tid. Han havde sovesal og påtog sig straks at demonstrere det uhyre omfang af nutidens frisind og låste sig — og mig — ind i en mig aldeles ubekendt dipels private skab. Fra under et par sokker fremdrog han stolt et eksemplar af Weekend-Sex. Eller hvad det nu var for et porno-blad.

Det kalder jeg frisind. Blot bladet er gemt godt nok af vejen, lukker man fremskridtsvenligt det ene øje.

Det gik vist aldrig op for den stakkels mand, at jeg var temmelig rystet. Ikke over bladet og dets indhold og dets tilstedeværelse i en mindreårigs gemmer. Men over, at han vidste, *hvor* den arme dipel havde gemt det, og over at han aldeles uden betænkning lukkede mig, en aldeles udenforstående, ind i et andet menneskes private aflukke.

Og det er kun et år siden, vi i Herlovianeren kunne se, at *nu, nu* havde årets 3. G — ja, hvem ellers? — resolveret, at dageleverne også skulle have adgang til muligvis at blive valgt til en indrømmet nyskabelse siden min tid, regeringen. Hvad det så er og kan. Det, der slog mig, var at denne form for demokratisk frisind var gennemført, fordi *nu var over halvdelen* af de daværende gymnasieelever dagelever. »duple«. Folkestyret på march, hva? Og kronikøren tilføjede: »En reform, der i øvrigt ikke vakte synderlig opsigt på Skolen, da daplene efterhånden er fuldt accepteret ...«

Og det allersidste nummer af Herlovianeren, hvor der ud over en lidt ældre herlovianers nedladende notering om øgenavnet på en tidligere funktionær på Skolen, og vedkommendes døds måde også var en rapport fra en nuværende dipel, som mente, at alt det der frisind og demokrati vist var ved at gå for vidt. Helt ajour er Herlufsholm nok ikke.

*) Vedrørende *citronsving*, se s. 31. *Red*

Og så kommer vi til Herluf Trolle, manden som fylder 457 år i dag, og som vi fejrer her i aften. Vi har alle, diplene blandt os i alt fald, hørt mange ord om ham i tidens løb. Han er blevet underkastet mange fortolkninger, hans gyldne kæder er os alle et manende eksempel.

Få kender vel ret meget til mandens virkelige sind. Skiftende talere har haft en vis tendens til at digte de karaktertræk ind i skolens stifter, som de nu selv synes var pæne og noble og rigtige. En ting har vi alle været enige om, at ham ku' vi godt lide.

Jeg kan ikke selv sige mig fri for muligvis at prøve at danne hans minde lidt efter mine egne tanker om liv og samfund. Jeg hører kort sagt til den gruppe, der helst vil opfatte ham som nyskaberen, som manden der ikke er bleg for at gøre det uventede, blot han selv tror på det. Som manden, der følger autoriteten — frygt Gud, gør ret — men som alligevel sætter sin egen personlige grænse, trukket efter samvittighed og overbevisning.

Det var nyt, det han gjorde med Herlufsholm. Han var fortrop. Man skal være varsom med at lægge egne tanker ind i andres sarkofager, men jeg tror, det ville have pint den gamle herre at opleve, at hans fremsynede foregangs-eksperiment i århundredernes løb er blevet om ikke bagtrop, så dog at finde i det man med rette lidt spottende kalder samfundsbevarende.

Herluf Trolle ville forbedre sit samfund. Ikke stive dets daværende struktur af for enhver pris. Heller ikke sprænge dets rammer med vilde og vanvittige påfund, bevares. Men holde det i sving, lade det følge med tiden.

For en ordens skyld før jeg slutter: Jeg var glad for at gå på Herlufsholm. Det er næsten det farligste ved det hele. Det tog mig år at opdage, at jeg havde lært at dyrke falske guder, og at man i realiteten ikke havde givet mig noget valg. Det tog mig år at vikle mig ud af den tro, at det, man blev straffet for under betegnelsen snyd, ude i samfundet

var noget attraktivt, der dér hed samarbejde. Det tog mig år at opdage, at jeg selv — og mange med mig, det har jeg siden hørt af deres egen mund — fik skiftet et forhold til vore forældre ud med noget, der mere mindede om en onkel-tante-status og forventninger om pakker med slik. Det tog mig år at vikle mig ud af dén alle-mod-alle og diplemod-hørerne mentalitet, som ikke kun kom til udtryk i gymnastiksalen i sidste time før jul.

Og lad os så håbe, at den skole, den

gamle admiral stiftede, igen en dag må blive lige så fremskridtsvenlig og foran, som den var, da han stiftede den. Ikke mer. Men sandelig heller ikke mindre.

Herluf Trolles pionerånd genopstå og LEVE...

PS. Efter jeg holdt talen, er jeg blevet gjort opmærksom på, at det valgsprog, jeg tillægger Herluf Trolle, i virkeligheden er Birgitte Gøyes. Sådan er de herlovianere. Flyder ovenpå uden at undersøge tingene grundigt...

RUSFEST

Dato: Fredag den 14. september 1973.

Mødetid: Kl. 17 præcis i Tuborg Havn.

Turens varighed: 2×t/r Tuborg Havn—Landskrona, afgang kl. 17.30.

Pris: Kr. 60,00 pr. deltager og ledsager for de ældste.

Kr. 30,00 pr. deltager og ledsager for de 8 yngste år-gange.

Det er altså hver person, der betaler de nævnte beløb.

Alle russer med ledsager(ske) er Samfundets gæster.

Traktement: Prisen inkluderer 2× t/r Tuborg Havn—Landskrona, samt det helt overdådige aftensmåltid incl. 2 guldøl, 2 store snapse, kaffe med cognac eller likør.

Skib: M/F DANA SCARLETT, Bellevue Salonen på båddæk.

Tilmelding, meget vigtigt: Alle skal melde sig senest tirsdag den 11. september til Jan Trier, tlf. (01) 14 32 36, eller pr. brevkort til adressen: Advokat Jan Trier, Gammel Strand 34, 1202 Kh. K. — Dette gælder også russer med ledsager, selv om de er Samfundets gæster.

Talen fra Jubilarerne

Ved Trollefesten i København 1973

Af Knud Thale ('22)

På vegne af 60 års og 50 års jubilarerne vil jeg gerne takke Herlovianersamfundets bestyrelse for invitationen til denne fest. Der er mødt én repræsentant for 60 års jubilarerne, medens vi fra årgang 1922 er repræsenteret ved otte jubilarer.

Det glæder os, at man har opretholdt denne gamle tradition at invitere jubilarerne til den 14. januar, trods den uro jeg har indtryk af, der har været i Herlovianersamfundet i de seneste år. Det skyldes selvfølgelig det, man kalder »generationskløften«. Vi gamle ser tilbage, og de unge ser frem, og det skal selvfølgelig give en vis uoverensstemmelse.

Det gælder blot om, at begge parter viser fordragelighed og tolerance.

I mine unge år var der også uoverensstemmelser imellem de unge og de gamle og jeg husker to episoder, som jeg lige vil nævne.

Den ene skete, medens kammerherre Clan var formand. På et møde brugte kammerherren det udtryk »det har bestyrelsen ikke anet noget om«. Fra forsamlingen lød en stemme, der sagde: »Hvad aner bestyrelsen overhovedet noget om«.

Kammerherre Clan blev vred og forlangte, at den pågældende skulle rejse sig, og det gjorde Westy Beckett, senere dommerfuldmægtig og borgmester i Frederikshavn. Efter en kort ordveksling gav Beckett en undskyldning og så var dét overstået. Kammerherren bemærkede, at »vi internationale diplomater ynder ikke hårde ord« og fortalte i den forbindelse en lille episode om Frederik 7. Kongen sad engang i Jægerspris Slot med enden ud af det ene vindue og en fiskestang ud af det andet. En af tjenerne lod sig friste af dette indbydende syn og uden at vide, at det var kongen, stak han ved-

kommende én bagi. Kongen vendte sig om, og tjeneren blev fuldstændig rystet og forsøgte at fremstamme en undskyldning, idet han sagde »Deres Majestæt, jeg troede det var min kollega Petersen«. Kongen bemærkede hertil, at selv om det havde været Petersen, behøvede han jo ikke at have slået så forbandet hårdt.

Denne lille fortælling bragte fuldstændig ro igen i forsamlingen.

Den anden episode jeg erindrer var, medens overretssagfører Loft var formand, og drejer sig om Florian, der i ret kraftige udtryk kritiserede bestyrelsen.

Loft bemærkede, at det havde han selvfølgelig lov til at gøre, »men måden man gør det på er halvdelen«, hvilket Loft elegant bemærkede på fransk.

Ved at læse artiklen i det sidste nummer af »Herlovianeren« ang. forholdene på Herlufsholm i 1898 slog det mig, at der ikke var megen forskel på forholdene dengang og forholdene, da vi gik på Herlufsholm i årene 1915–1922.

Vi fik f.eks. 20 øre om ugen i ugepenge, og det kunne man købe en tælk for.

Vi blev kaldt op kl. 6 om morgenen, undtagen i de mørkeste vintermåneder, hvor vi blev kaldt op kl. 6.20, og derefter brugte vi hele døgnet til lektielæsning, timer på klassen, sove og spise. Vi havde kun fri fra kl. 11 til 12 og fra kl. 18–19. Klasses timerne varede fra kl. 8–kl. 11.15 og fra kl. 15.30–kl. 17.55.

Der fandtes blandt hørerne i min tid to personer, som jeg gerne vil omtale. De har hver for sig betydet meget for datidens herlovianere. Den ene er Hammershaimb, som døde i 1922, og mange herlovianere i ind- og udland har, da de erfarede, at han var død, sendt denne sjældne mand en vemodig tanke.

Vi i 7. klasse stod æresvagt ved hans kiste, og derfor lyttede jeg — hvad jeg ellers ikke er slem til — til præsten, provst Nordentofts prædiken.

Jeg kunne den i mange år udenad, men nu husker jeg kun enkelte passager, bla. sagde han »Hammershaimb var en mand. Der var fjeld i ham. Han stod i slægt med de fjerne klippeøer, hvorpå han var født og båret.« Endvidere fortalte han, at der havde været lidt uoverensstemmelser mellem Hammershaimb og de unge hørere, og Hammershaimb havde i den anledning sagt »Ja, vel er jeg gammel og ældet, men indtil min stamme er fældet, at løves må være tilladt«. Endelig citerede Nordentoft den gamle forstander Reedtz-Thotts ord: »Den mand har en nøgle, hvormed han lukker alle drengehjerter op«.

Disse få citater giver et godt indtryk af personligheden Hammershaimb. At han forstod drenge fremgår også af, at han som bordholder for det øverste bordhold ved det ene af de lange borde i spisesalen ville lære os at opføre os pænt ved bordet.

Han havde derfor den skik, at han efter hver ret spurgte hver enkelt på holdet, om han ville have mere, og han forventede derefter, at man høfligt svarede ja-tak eller nej-tak.

En af hans gode venner blandt drengene var lidt sur en dag, og da Hammershaimb spurgte, om han ville have mere, svarede han kort »nej«. Det svarede han til trods for, at Hammershaimb spurgte ham endnu to gange, idet han ville have ham til at sige nej-tak. Da diplen blev spurgt endnu en gang, svarede han »Gu-ve'-jeg-nej, din gamle nisse«.

Hammershaimb bemærkede ganske roligt hertil »Tak«, og tilføjede, »Vil du så være så venlig at komme op til mig efter middag og drikke kaffe og så tage to andre uopdragne flabe med«.

De fik virkelig kaffe og ikke klø, og dét at få kaffe var på den tid en hel oplevelse på Herlufsholm. Vi fik aldrig kaffe i de år, jeg gik der, undtagen da vi blev studenter.

Dette billede, fra fugleskydningsmorgen 1921, er fra Thales skoletid. Se de lange skygger fra vinduerne, som delvis står åbne uden hasp i den vindløse sensommormorgen.

Den anden, jeg vil nævne, var en helt anden type. Han hed overlærer Jerntoft, kaldet »Ballonen«. Han var mægtig stor og svær. Han kunne ikke køre på en almindelig cykel, vi sagde, at den mærkelige cykel, han kørte på, var bygget af en smed i Næstved. Han underviste os i latin i 4. mellem og i gymnastik i alle

klasser. Hans latinundervisning var ikke helt almindelig.

Inden timen begyndte, anbragte han 3-4 brændestykker på katederet og hvis en bøjede et latinsk verbum forkert, slyngede Ballonen et brændestykke med sikker hånd imod den formastelige, og så er det givet, at han bøjede ikke dette verbum forkert mere. Jeg kan endnu huske, at ske-hændelses-verber styrede ablativ, fordi han altid sagde »ske- og gaffelverber styrer ablativ.« En konstruktion, der hed accusativ med infinitiv kaldte han »en mand med en rød kasket«, og hvis man til eksamen sad og grundede over denne konstruktion, sagde Balloneri, »hvis du ikke kan finde ud af

det, så tag din kasket og gå«. Trods eksamensnervøsitet var man straks klar over, hvad denne bemærkning betød, og situationen var klaret.

En anden erindring har jeg om hans latintimer, nemlig når vi lærte Madvigs grammatik og kom til udtrykket »errare humanum est«. Ballonens fortsættelse var ikke den sædvanlige, men lød efter min erindring således *sed nihil nisi insipientis in errore perseverare*.

Da jeg var soldat, erindrer jeg at vor løjtnant engang, da en af os begik en fejl og undskyldte det med »errare humanum est«, spurgte, om vi kunne fortsætte denne sætning. Der kom flere forslag, men løjtnanten rystede på hovedet,

Er det ikke Jerntoft yderst til venstre på anden række? De andre hørere trods vintervejret uden overtøj: en ung Vilhelm Steffensen, en ikke-identificeret, Hans Jørgen Helms (?), Borelli-Møller og en Freud-agtig rektor Krarup. Udsnit af gruppebillede af hele skolen, fotograferet i Klostergården i vinteren 1921-22.

indtil jeg brugte Ballonens fortsættelse. Løjtnanten kiggede på mig og sagde: »De er gammel herlovianer, og det er jeg også, og vi tænker begge to på Ballonen«.

I gymnastik optrådte vi med vest og lange bukser, og Ballonen fik assistance af to sergenter fra Næstved. Selv sad han på en stol bevæbnet med en hasselkæp på et par meter, og vi fik et rap, enten når vi gjorde hovedspring eller vi sprang over hesten. Det skulle lige have været i dag. Tænk, hvad Ekstrabladet kunne have fået ud af det. Os gjorde det ingenting, vi syntes, det var sjovt.

Mit første indtryk af ham fik jeg i 1915 om efteråret, da jeg første gang skulle have et cricketbat i hånden. Ballonen kom hen til mig og sagde uden indledning: »Du er en skrue, dig skal jeg nok få slået ihjel i løbet af vinteren«. Jeg var rystet, men min ældre broder

trøstede mig med, at Ballonen havde et hjerte af guld.

Da vi i 7. klasse havde besøg af gymnastikinspektøren for Danmark, sagde han til os, at det var den bedste skolegymnastik, han havde set i Danmark, og det vil formentlig sige i verden. Ballonen, der stod og lænede sig op ad hesten, svarede: »Havde jeg ikke lænet mig op ad hesten, var jeg plar faldet om på gulvet. Jeg vidste ikke, at jeg havde uddannet verdensmestre, og så er to af de allerskrappeste desværre syge i dag«.

Når inspektøren skulle komme, sagde Ballonen til de mindre dygtige, at de var syge den dag, vi fik besøg af inspektøren, og han tålte ingen protest herimod.

At man ser forskelligt på Herlufsholm er ganske naturligt, når man tænker på, at vi besøgte Herlufsholm for 50 år siden. Vor barndom og ungdom var, som det fremgår af det sagte, helt forskellig

fra Herlufsholm i dag. Vi var imidlertid glade for at gå på Herlufsholm og det har betydet meget for mange af os senere i livet.

Tænk på, at nu er der piger på Herlufsholm. Vi kendte intet til piger den gang. Der var ikke andre kvinder på Herlufsholm end gangpigerne, kaldet »gæver«, og for ikke at friste drengene, sørgede Hammershaimb altid for, at de var ret gamle og led af en eller anden legemlig defekt, enten halvede de eller også lugtede de. Hammershaimb lærte os at se op til kvinderne som til et overjordisk væsen, der ikke var af kød og blod. Jeg erindrer en gang, da Tage Andersen, senere generalløjtnant i NATO, og Tage Helms, senere overlæge på Nakkebølle Sanatorium, sloges på sportspladsen i regulær nævekamp under behørigt opsyn, om hvem der skulle have lov til at gøre den meget kønne datter af stadstrompeteren i Næstved sin opvartning. Tage Andersen, der var bomstærk, vandt kampen og erklærede frejdigt: »Jeg gider ikke gå med hende, men hvis nogen har lyst til at spadsere med hende, så koster det 1 kr. i timen til mig«. Tage Andersen var et meget praktisk menneske.

Vi jubilerer vil gerne ønske, at det gamle Samfund må bestå endnu i mange år, og at kommende generationer af herlovianere her må finde et godt samlingssted til glæde for både unge og gamle herlovianere, uanset hvilke ændringer der i de kommende år må ske i dagliglivet på Herlufsholm og i Samfundet i øvrigt.

Et leve for Herlovianersamfundet og for dets bestyrelse.

Frederik Reventlow in memoriam

Kammerherre, greve Frederik Reventlow døde i sit hjem på Vindeholme den 27. marts 1973 og blev under stor deltagelse begravet fra Tillitse kirke lørdag den 31. marts.

Frederik Reventlow var født den 5. maj 1893, døbt i Tillitse kirke, student fra Herlufsholm 1910, stiftamtmand på Lolland-Falster 1934–62. Som embedsmand vandt han overordentlig respekt ved sin dygtighed, sin retlinede karakter og en varm menneskelighed, der aldrig gjorde forskel på høj og lav.

Frederik Reventlow. »Hele skikkelsen med de gammeldags bukser, do. hat, mappe og stok er særdeles karakteristisk ...«

Personlig lærte jeg ikke Frederik Reventlow at kende på embeds vegne, men først efter hans afgang, i kredsen af de herlovianere, der her på Lolland-Falster mødes den 14. januar for at fejre Trolle-aften sammen. Så længe han havde kræfter til at deltage, var han det naturlige midtpunkt i kredsen. At vort bekendtskab også udviklede sig ud over det årlige møde, er måske det, jeg skylder den fælles skole størst tak for. I sin personlighed legemliggjorde Frederik Reventlow helt utvungent den åndelige arv fra sin slægt. Med sin stedsevarende troskab mod Herlufsholm blev han tillige det smukkeste eksempel på ånden fra vor skoles stiftere.

Den solfyldte forårsluft over de lollandske jorder var fyldt af lærkesang, da Frederik Reventlows kiste blev båret til graven på Tillitse kirkegård.

Henrik Hertig ('33).

Om Ferdinand

VED efterretningen om lektor Ferdinands død vandrer tanken hos en jævnaldrende fælle femoghalvfjerdsindstve år tilbage og fordyber sig i stemninger og forhold i tiden, da Ferdinand og vi andre var purunge.

Det er som at lytte til en konkylies brusen, til tidens strøm, vor tilværelses fjerde dimension — tiden...

Ferdinand og vi; det var matematikergruppen af Herlufsholms studenterhold 1898. Den bestod oprindeligt i 1896 kun af tre medlemmer: Ferdinand, Ove Hagemann og Eiler Høeg, men blev til fire ved at den, der skriver dette, dukkede op udefra.

Som Alexandre Dumas' »Les trois mousquetaires« der også i virkeligheden var fire, dannede matematikerne en fast enhed med egne bedrifter i Herlufsholms gymnasiesamfund 1896–98, hvor grækerne var i stort overtal.

Det blev en lykkelig tid for os alle fire med godt kammeratskab, og af skolen fik vi lært at arbejde metodisk, noget vi aldrig har glemt. Vor rektor var professor O. F. Bache (født 1845, død 1943, 98 år gammel).

Gruppens midtpunkt var Ferdinand. Han var ligesom lidt forud for os andre i modenhed og besindighed. Han havde tidligt valgt sit speciale, botanik (og zoologi), hvis mysterier han gennem barndom og opvækst på skolen havde indsuget til fuldkommenhed; og uden vaklen fortsatte han sine studier på dette område også i gymnasietiden, hvor denne disciplin ellers ikke hørte til.

For os andre, som endnu famlede lidt i hvad vi ville være, virkede han noget gammelklog. Man kunne vanskeligt tænke sig, at han nogen sinde havde leget i sandkassen.

Han nød skolens tillid i udstrakt grad; brugtes så som vikar ved sinkeklassens bordhold, når vedkommende hører var forhindret, puslede frit om i Skolens bo-

taniske have og Pinetum, ledet dengang af adjunkt Traustedt.

Den, der skriver dette, fik tildelt Ferdinand som kontubernal straks ved optagelsen på Skolen, formentlig for at han skulle tage sig af denne fremmede fugls opdragelse og indførelse i Herlufsholm kostskolekultur, hvilket lykkedes, selvom vi i sind og skind var meget forskellige.

Dog befandt vi os godt i hinandens selskab med det resultat, at vi også fortsatte som kontubernaler i rusåret i hovedstaden, trods det at vore studier kun havde filosofien hos professor Kromann fælles, og det var jo ikke spændende. Men det gav os ro i sindet at færdes med ham, der var så sikkert indstillet på sin vej i livet. Han ville være lærer og stillede mod Herlufsholm, hvor han jo også fik sin livsgerning.

I de arbejdsår, hvor vi blev til noget, gik vore veje ad helt forskellige baner, og vi mødtes kun af og til ved festlige lejligheder.

Efterhånden som vi nærmede os jubilæumsalderen, kunne han gang på gang på Herlufsholm samle os på sin bopæl dér, som for os »matematikere« desuden havde den charme at have huset »Jolle« (overlærer Julius Petersen), vor uforlignelige lærer og forbillede fra skoletiden. Det var som en pilgrimsfærd. De mange mellemliggende år var som slettede, og vi blev som drenge igen for en stund...

I dette rundskue ender beretningen om Ferdinands unge år.

Men konkylien forstummer ikke! Man hører stadig i dens summen bruset af det bifald, han vandt i sin livsgerning.

Den der skriver dette, har meget at takke Ferdinand for fra ungdomsårene. I studenterlivets sejlads dengang var han som kammerat pålidelig som Nordstjernen.

Æret være hans minde.

P. M. Frandsen ('98)

Nordjyske Trollefester

I efteråret 1971 begyndte vi (d.v.s. Gudme '45 og jeg) at forske lidt i den nordjyske herlovianerbestand, og det lykkedes os at samle syv gamle dipole til en udsøgt middag Trolleaften 1972 på Scheelsminde i Ålborg. Efter middagen spadserede vi i mørket gennem hotelhaven til Gudmes domicil, hvor hans prægtige kone sørgede for os på alle måder med kaffe avec, forskellige sjusser og herlig natmad. — Vi havde en pragtfuld aften — en rigtig manneaften — dog med et meget mørkt memento på grund af majestætenes død.

I år (1973) havde vi lavet en vist nok nogenlunde komplet liste over nordjyske herlovianere, og det lykkedes os at blive en halv snes til en dejlig middag på Skydepavillonen i Ålborg. Da maden var spist, kørte vi i hyrevogne hjem til mig, hvor vi i fællesskab gjorde, hvad vi kunne for at tømme min kones kaffedåse og mit spritskab — vi fik lykkeligvis besøg af nogle af fruene. Jeg mener, vi havde en god aften med megen diskussion om den gamle skole og de mange nymodens ting, der er kommet til efter vor tid.

Verner Krogager ('47)

Betragtninger i en nordjysk gæstebog Trolledags aften 1973.

Trollefest — her som Gæst er samlet en lille Flok Herlovianere. Resten mangler, hvilke Bavianer.

Matematikerne 1898, fotograferet i Næsved 8. juli i studenteråret. Øverst Johannes Ferdinand, nederst Ove Hagemann, til venstre Peter Marius Frandsen, til højre Eiler Høeg.

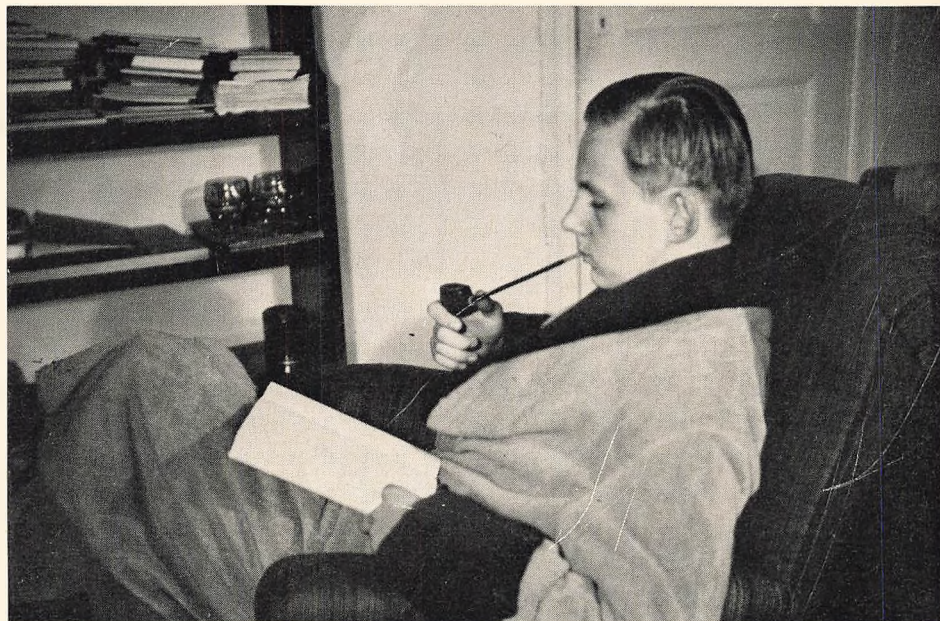
Nok om dette, Dagen fejres på
 behørig Vis.
 Sammen er Garden fra den gamle Skole,
 der alle samles i det fælles Hus,
 der lærte os alt og var den Mole
 hvor Visdom og Flid du fandt til Lex.
 Tiden er gået — hvad har I nået,
 der forlængst har tabt Troen på det
 I har lært?
 Husker I ikke Stef og den vise Nært?
 Et kan man ikke fornægte,
 Herlovianer er man på godt og ondt,
 hvem er I, at I tør det fornægte.
 I der blev væk, tør I ikke fægte
 for det, I skal stå for og stå sammen om.
 Vågn op næste Gang.
 Eengang udgået fra Skovbys Kloster
 forpligter mere end et gammelt

Paternoster.

Vi — de få, er glade for at møde
 hinanden,
 I kan kun ha' det ilde for F.....
 hvis I ikke afser tid til denne dag
 må I i munden have en dårlig smag.
 Tiden går, selvom meget glemmes,
 så husk, hvor I var
 og som I skylder den Skole, der har
 lært Jer alt,
 tænk på det og se at få det betalt.

14. januar 1973.

Ejler Bjerregaard ('28)

Skaberen af citronsving og sportsgrenens første verdensmester, Holger Tillisch ('40), varmer op før en match. Året er 1939, stedet Hummer 27 øverst på Skolebygningen (som deltes med Erling Bindselev). Piben er en tshibuk. Fot. Poul Adam Tvede (også '40).

storie, blev det klart, at jeg havde hørt rigtigt, — og min første handling var derefter at spørge taleren, hvor han kendte begrebet fra.

Han forklarede, at en gammel herlovianer i hans skoletid havde berettet om en dipel, der som udtryk for sin forbeholdne indstilling til sport, og specielt til de just indførte rekordtavler på skolen, i sin tid havde lanceret en ny sportsgren kaldet citronsving. Det centrale i denne nyskabelse var, at den hverken skulle være mere eller mindre åndsforladt end al anden konkurrencesport, — samt at et mesterskab deri kunne erhverves med væsentligt mindre spild af tid og energi end i de allerede eksisterende sportsgrene, hvor man var tvunget til at overgå sine forgængeres indsats. Reglerne for den nye sport udformedes da således, at sandsynligheden for, at den nogen sinde havde været dyrket af andre, var rimeligt lille: skallen af en halv presset citron fastgøres i et brunt snørebånd ved hjælp af en knappenål og svinges

rundt i vandret plan, indtil man trættes — eller til nålen æder sig ud af skallen, som derved løsgøres fra snørebåndet. For en sikkerheds skyld tilføjedes ved første verdensmesterskabskonkurrence (i 1939), at der i citronskallen skulle anbringes en kraveknap.

Denne beretnings rigtighed kan jeg fuldtud bekræfte, og som vinder (og eneste deltager) i 1939-konkurrencen glæder jeg mig selvfølgelig over, at ungdommen endnu ved indgangen til 50'erne interesserede sig for denne sport, og ikke mindst over at ånden i den åbenbart stadig lever uforvansket. Desværre ved jeg ikke, hvad der blev af det diplom, som udfærdigedes ved mesterskabet i 1939; men skulle det dukke op, lover jeg at skænke det til Herlovianersamfundets arkiv.

Lad mig slutte med at ønske min efterfølger til lykke med mesterskabet og med, at han, som jeg selv, har modstået fristelsen til at blive professionel.

Holger Tillisch ('40)

Citronsving

Se side 24, anden spalte.

SKØNT det på ingen måde syntes mig svært at bevare opmærksomheden under aftenens Trolletale, måtte jeg på et tidspunkt spørge mig selv, om jeg drømte eller virkelig havde hørt Bischoff omtale sig selv som »datidens mester i citronsving«.

Var det muligt, at nogen endnu forbandt noget med dette begreb?

Da redaktøren efter middagen bad mig skrive et par ord om citronsvingets hi-

KONTINGENTET

Som et led i bestyrelsens bestræbelser på at rationalisere samfundets administration, er det besluttet, at kontingentet fra og med 1973 opkræves gennem Sparekassen SKS.

Da indbetalingerne underkastes EDB-behandling til brug ved udfærdigelse af regnskab samt restancelister, skal jeg hermed henstille til alle, at de af sparekassen udsendte giroindbetalingskort i videst muligt omfang benyttes ved fremtidige kontingentindbetalinger.

På grund af ovennævnte rationalisering er det for fremtiden muligt og overkommeligt for samfundet at rykke for eventuelle kontingentrestancer allerede i det pågældende år, hvilket skulle ske omkring 1. september d.å.

Som det fremgår af samfundets regnskab for 1972 (se Herlovianeren nr. 1, 1973) er vor likviditet temmelig anstrengt på grund af de meget store kontingentrestancer, og jeg skal derfor hermed indstændigt henstille til alle, der er i restance, om at bringe dette ud af verden.

For god ordens skyld skal det oplyses, at bestyrelsen ifølge samfundets vedtægter kan eftergive eventuelle restancer, når økonomiske forhold taler herfor.

Endvidere skal jeg henlede opmærksomheden på, at pensionister, som ønsker det, ifølge vedtægterne kan betale halvt kontingent på samme måde, som de 8 yngste årgange.

Denne bestemmelse har voldt visse

vanskeligheder i forbindelse med overgangen til opkrævning gennem SKS, idet der ikke tidligere er foretaget nogen egentlig registrering af de medlemmer, der ønskede at blive betragtet som pensionister i ovennævnte relation, hvilket har medført, at alle, bortset fra de 8 yngste årgange, har fået tilsendt opkrævning på kr. 60,- for 1973.

De, der ønsker at blive betragtet som pensionister i ovennævnte forstand, bedes imidlertid blot til mig sende to ord herom, hvorefter de vil blive registreret som pensionister og ved fremtidige opkrævninger kun blive opkrævet samme kontingent, som gælder for de 8 yngste årgange.

Jan Trier,
kasserer.

HERLOVIANER-SAMFUNDET

Bestyrelse:

Chefredaktør, cand. theol.

Kaj Dorph-Petersen ('43), formand

Gutenberghus

Vognmagergade 11

1148 København K

Telefon (01) 15 19 25

Direktør Ernst Schaumburg-Müller ('29),

næstformand

Tårnbæk Strandvej 113

2930 Klampenborg

Telefon (01) 63 07 80

Advokat Jan Trier ('58), kasserer

C. F. Richsvej 57 stuen

2000 København F

Telefon (01) GODthåb 44 82

Kontor: Gammel Strand 34

1202 København K

Telefon (01) 14 32 36

Advokat John Richter ('47)

Grønnehavestræde 5

4500 Nykøbing S

Telefon (03) 41 52 15

Civilingeniør Klaus Aarup ('51)

Frederiksborgvej 105 A

4000 Roskilde

Telefon (03) 35 80 16

Stud. med. Mikkel Vass-Sørensen ('70)

Ådalsvej 53

2720 Vanløse

Telefon (01) 71 80 59

Suppleant, revision, decision:

Cand. polyt. Finn Kirstein ('59),

suppleant

Ved Lindevangen 16

2000 København F

Telefon (01) FASan 39 12

Landsretssagfører Jørn Thomsen ('31),

revisor

Classensgade 60

2100 København Ø

Telefon (01) ØBro 68 25

Suppleant for revisor: posten ubesat

Direktør, cand. polit. Leif Berg ('19),

decisor

Overgaden oven Vandet 52

1415 København K

Telefon (01) SUnby 70 59

Professor, dr. med. Mogens Andreassen

('29), suppleant for decisor

Holck Winterfeldts Allé 4 A

2900 Hellerup

Telefon (01) HELrup 17 25

HERLOVIANEREN

Redaktion:

Redaktør Sven Tito Achen ('40)

Kong Georgsvej 52, 5. sal

2000 København F

Telefon (01) FASan 98 91

Stud. med. Mikkel Vass-Sørensen ('70)

Ådalsvej 53

2720 Vanløse

Telefon (01) 71 80 59

Personalialia:

Professor Flemming Tolstrup ('24)

Strandvej 132

2900 Hellerup

Tryk:

Dagbladets Bogtrykkeri

Torvet 10

4600 Køge